

Dr. Császár P. Emőke bíró
Fővárosi Bíróság

B u d a p e s t

Tisztelt Fővárosi Bíróság!

Az SOS Békásmegyerért Egyesület és társai felperesek által a Nemzeti Autópálya Rt. alperes ellen károsodás veszélyével járó magatartástól való eltiltás végett 4.P. 24.614/2005. számon indult ügyben kívüljegyzett képviselőnk útján az alábbi

e l ő k é s z í t ő i r a t o t

terjesztjük elő.

A per elhúzóására, valamint az építkezés nagy erőkkel történt folytatására és belátható időn belüli befejezésére tekintettel kereseti kérelmünket az alábbiakban módosítjuk. Keresetmódosításunkkal arra törekszünk, hogy a híd forgalomnak átadása után a környezet károsítása a lehető legkisebb legyen.

Ennek érdekében 2006. január 31-i összefoglaló előkészítő iratunkban (jelen előkészítő iratunkhoz ezt az előkészítő iratot a könnyebb visszakereshetőség végett csatoljuk) írt négy kereseti kérelem közül az 1a) pontban szereplőt („Az alperes eltiltása az M0-s autópálya északi hídjának megépítésétől”) a Pp. 146. § alapján módosítva a megváltozott helyzethez igazodva a következő kereseti kérelmekkel váltjuk fel:

1a/a) kereseti kérelem: Alperes vagy a híd használatában és működtetésében bármely jogutódja a híd által megnövelt forgalom ellentételezéseképpen kezdeményezze a nehéz tehergépkocsik forgalmának jelentős korlátozását mindkét érintett kerületben, minden útvonalon.

Bár a korlátozás módszerét álláspontunk szerint magának alperesnek és jogutódjainak kell meghatároznia, ezt a célt a legcélszerűbben útdíj bevezetésével lehet elérni. Ilyen intézkedést a saját kezelésében lévő utakra már hozott a XI. és XII. kerületi Önkormányzat. Így rendelkezik például a Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata 1/2006./I.30./XI. ÖK sz. rendelete a 12 tonna megengedett legnagyobb össztömeget meghaladó tehergépkocsik helyi közútra történő behajtásához szükséges közútkezelői hozzájárulásról és az útfenntartási hozzájárulási díjról. Mivel az utak egy része a Fővárosi Önkormányzat, más részük a kerületi önkormányzatok kezelésében van, a megvalósításhoz mindhárom önkormányzatnak meg kell hoznia a szükséges rendeletet. Alperes eleget tehet kereseti kérelmünknek azzal, ha e hatóságoknál a mondott rendeletek megalkotását – az érintett társadalmi szervezetek bevonásával – kezdeményezi.

1a/b) kereseti kérelem: Alperes úgy ossza el az útfelületet az M0-ás északi hídján és kezdeményezze ugyanezt az Árpád-hídon, valamint a csatlakozó utakon, hogy az a tömegközlekedés számára kedvező legyen.

Ez a kereseti kérelem elsősorban az egyéb forgalomtól fizikailag elkülönített buszsávok kialakítására irányul. Ez megoldható például olyan elválasztó elemekkel, mint amelyek a XI. kerületi Bartók Béla úton található a tömegközlekedési sáv mentén.

A kereseti pont teljesítéséhez hozzá tartozna annak alperes által az érintett társadalmi szervezetekkel összehangoltan történő kezdeményezése, hogy tömegközlekedési járatok is járjanak majd az M0-ás északi hídján. Olyan buszjáratok kialakítására van szükség, amely megfelelő csatlakozást biztosít azoknak, akik a III. és IV. kerület között a tömegközlekedést kívánják igénybe venni.

1a/c) kereseti kérelem: Egyéb feltételek megteremtése a tömegközlekedés javítása érdekében.

E körben kérjük, hogy a Tisztelt Bíróság kötelezze alperest az érintett társadalmi szervezetekkel együtt a következő kezdeményezések megtételére: (1) A hídra csatlakozó útvonalakon az érintett kerületekben a közlekedési lámpáknak a tömegközlekedési járművekre hangolása. (2) MÁV-megálló kialakítására Káposztásmegyeren. (3) Magas parkolási díjak bevezetése a III. és IV. kerületben minden közterületen a nem helyben lakók részére.

A fenti intézkedésekkel a megépülő új híd által gerjesztett többletforgalom környezetkárosító hatásai legalább részben ellensúlyozhatóak lennének. Az intézkedések többletköltségével kapcsolatban hivatkozunk a Legfelsőbb Bíróság 1999. május 13-án kelt, Gf.IV.30.879/1998/17. számú ítéletére, amelyben megállapította, hogy „környezetveszélyeztetés esetén a gazdasági érdekek nem mérlegelhetők”. Megjegyezzük azonban, hogy a fenti intézkedések költségei az M0-ás északi hídjá megépítési költségének csupán a töredékét teszik ki, és sokkal nagyobb károk elhárítását szolgálja, aminek a költségeit egyébként a két kerület lakosságának kellene állnia.

Egyebekben a mellékelt korábbi előkészítő iratunkban szereplő 1b-d. kereseti kérelmeinket változatlanul fenntartjuk.

Kérjük a T. Bíróságot, hogy keresetmódosításunk alátámasztására szíveskedjen tanúként meghallgatni:

Bús Balázst, Budapest III. kerületének polgármesterét és
Derce Tamást, Budapest IV. kerületének polgármesterét,

akik tanúvallomásukban előadhatják, hogy a rendelkezésükre álló ismeretek alapján miért szükségesek a fent részletezett intézkedések a környezet állapota és közlekedési helyzet további romlásának megakadályozása, valamint a lakosság egészségének megóvása érdekében.

Előkészítő iratunkat az alperesi jogi képviselőnek közvetlenül megküldtük.

B u d a p e s t , 2007. február 26. napján.

Tisztelettel:

SOS Békásmegyerért Egyesület, I. r. felperes
Van jobb M-nUll Űrömiék és Pilisborosjenőiek Környezetvédő Egyesülete, II.
r. felperes
Solymári Környezetvédők Egyesülete, III. r. felperes
Levegő Munkacsoport Országos Környezetvédő Szövetség, IV. r. felperes
Védegylet V. r. felperes

Melléklet:

A 2006. január 31. napján beadott összefoglaló iratunk.

1.

A kereseti kérelem pontosítása és a bizonyítási indítványok összefoglalása

Lényegesnek tartjuk hangsúlyozni, hogy a felperesek keresete négy különálló kérelmet tartalmaz, amelyek elbírálnak külön-külön és együttesen is, azzal, hogy az alábbi a. pontban megfogalmazott fő kérelemnek való helytadás természetesen fölöslegessé teszi a többi kérelmet, míg viszont a fő kérelem elutasítása nem érinti a másik három kérelem hatályát.

a..

Az alperes eltiltása az M0-s autópálya északi hídjának megépítésétől

Bizonyítási indítvány:

- Az F/2. alatt becsatolt, az Unitef Mérnöki Iroda által készített hatásvizsgálat vonatkozó része;
- Az F/3. alatt becsatolt, a Közlekedés Fővárosi Tervező Iroda Kft. forgalmi előrejelzése;
- Az F/4. alatt becsatolt madárvédelmi szakvélemény;
- Az F/5. alatt becsatolt közlekedésszervezési szakvélemény;
- Környezetvédelmi (levegőtisztaság védelmi, vízvédelmi) és természetvédelmi szakértők kirendelése a vízbázis és a természetvédelmi terület veszélyeztetésének felmérése és értékelése végett;
- Selmeczi Kovács Ádám (Pest Környéki Madarász Kör, 1082 Budapest, Leonardo u. 43/a. III./4.), Lukács András (Levegő Munkacsoport, 2040 Budaörs, Petőfi u. 8/b.) és dr. Mészáros Péter (Magyar Közlekedési Klub, 1222 Budapest, Villa u. 5.) tanúkenti meghallgatása.

Környezetvédelmi szakértő kirendelését azért tartjuk szükségesnek, hogy egyértelműen és objektívan tisztázzuk az 1/a. és 1/c. pontban írt tevékenységek hatásterületét (mivel a hatásterület meghatározására legutóbb az alperes által 1994-ben készített, mára már sok tekintetben elavult hatástanulmányban került csak sor) és azt összevethessük a Budapest ivóvizének mintegy 70 %-át adó szentendrei szigeti ivóvízbázis területével. E körben indítványozzuk, hogy a szakértő nyilatkozzon a várható forgalomnak megfelelő közlekedési eredetű légszennyezés mértékéről, a talajra történő kiülepedés, a beszivárgás és a felszín alatti vizekben a terjedési sebesség kérdéseiről és ennek alapján konkretizálja a szentendrei ivóvízbázis fenyegetettségét, illetőleg esetleges károsodását.

b.

Az alperes eltiltása az M0-s autópálya északi szakaszának továbbépítésétől

Bizonyítási indítvány:

- Az F/3. alatt becsatolt, a Közlekedés Fővárosi Tervező Iroda Kft. forgalmi előrejelzése;
- Az F/5. alatt becsatolt közlekedésszervezési szakvélemény;
- Az M0-s továbbépítésével kapcsolatos békásmegyeri lakossági fórum videofelvételének összefoglalója (szükség esetén a teljes videofelvétel);

- Természetvédelmi szakértő kirendelése az érintett természetvédelmi területek veszélyeztetésének felmérése és értékelése végett;
- Lukács András (Levegő Munkacsoport) és dr. Mészáros Péter (Magyar Közlekedési Klub) tanúkénti meghallgatása.

c.

Az alperes eltiltása a Szigetmonostor községet a 11. sz. főúthoz kapcsoló híd megépítésétől

Bizonyítási indítvány:

- Az F/4. alatt becsatolt madárvédelmi szakvélemény;
- Az F/5. alatt becsatolt közlekedésszervezési szakvélemény;
- Környezetvédelmi (levegőtisztaság védelmi, vízvédelmi) és természetvédelmi szakértők kirendelése a vízbázis és a természetvédelmi terület veszélyeztetésének felmérése és értékelése végett;
- Selmeczi Kovács Ádám (Pest Megyei Madarász Kör) Lukács András (Levegő Munkacsoport) és dr. Mészáros Péter (Magyar Közlekedési Klub) tanúkénti meghallgatása.

d.

Az a.-c. pontokban szereplő tervekkel kapcsolatban az összes érintett önkormányzat, társadalmi szervezet és lakos megfelelő tájékoztatása

2.

További megjegyzések az alperesi észrevételekre

A felperes 2005. szeptember 15-i előkészítő iratára 2005. november 18-án írt előkészítő iratunkban foglaltakat maradéktalanul fenntartjuk. Kiegészítésképpen, részben a 2005. november 24. napján tartott tárgyalás anyaga alapján, a következőket kívánjuk előadni.

a.

A közigazgatási jogi és polgári jogi jogérvényesítés különbözősége (alperesi ellenkérelem II-III. pontja, alperesi tárgyalási előadás)

Alperes kereseti ellenkérelem kitűnően keresetünket egészében véve nem tartja egyébnak, mint egy számunkra kedvezőtlenül végződött közigazgatási felülvizsgálati eljárás megismétlésére tett kísérletnek. Alperes ezek szerint elmosza a különbözőséget a közigazgatási és a polgári bíróságok feladatköre között. Előbbit kitűnően foglalta össze a környezeti hatásvizsgálati ügyben eljáró közigazgatási bíróság a 10. K. 30.137/2004/17. sz. ítéletének 5. oldalán:

„A közigazgatási per tárgya kizárólag a keresettel támadott közigazgatási határozat törvényességének a felülvizsgálata, azaz a bíróság az Áe. 72. § (1) bekezdése és a Pp. 339. §-a alapján azt vizsgálja, hogy a támadott határozat megfelel-e az ügyre irányadó anyagi és eljárási jogszabályoknak.”

A polgári perben ezzel szemben a bíróság nem szorítkozik pusztán az ügy tárgyát képező tevékenység közigazgatási jogi törvényességének elbírálására, hanem mérlegeli a felek jogos érdekeit is. Esetünkben tehát megvizsgálhatja Budapest lakosai közül legalább másfél milliónak a tiszta ivóvizével, az észak-budai (békásmegyeri) és az érintett további települések

több tízezer lakosának egészségével, tiszta környezetével kapcsolatos jogos érdekeket, szemben az útépítő beruházó, illetőleg közvetve az általa épített utat használni kívánó járművezetők, szállító cégek jogos érdekeivel. Ezzel a polgári bíróság messzemenően többet tehet és adott esetben más következtetésekre is juthat, mint az ágazati-szakmai jogszabályokhoz kötött közigazgatási bíróság.

b.

Alperes autópálya építési kötelezettsége (alperesi ellenkérelem IV. pontja, alperesi tárgyalási előadás)

Ahogy tartalmilag már a korábbi előkészítő iratunkban is kifejtettük, nem tudjuk elfogadni, hogy alperesnek az előkészítő iratában és a tárgyaláson felsorolt jogszabályok és tervek alapján a per tárgyát képező beruházásoknak az általa elhatározott módon történő megvalósítására közvetlen jogszabályi kötelezettsége lenne. Ellenkezőleg, ahogyan ezeknek a kiemelt jelentőségű gyorsforgalmi utaknak keresztül kell menniük az összes környezetvédelmi és építési államigazgatási jogi engedélyezési eljáráson (ezt alperes által felhívott jogszabályok megerősítik és alperes maga sem vitatja, hiszen ezeknek az eljárásoknak alávetette magát), úgy az sem tagadható, hogy adott esetben alá kell vetni őket egy polgári bíróság eljárásának, amelyben megvizsgálják, hogy az adott út, híd vagy egyéb létesítmény nem sérti-e egyes lakossági csoportok vagy a környezet jogos érdekeit olyan mértékben, hogy az a megvalósításukat kizárja.

Az alperes által hivatkozott hatalommegosztás elvével éppenséggel súlyosan ellenkezne az, ha a közigazgatási vagy a jogalkotási hatalmi ág egyedi létesítmények konkrét megvalósítása és polgári jogi következményei tekintetében megpróbálná magát kivonni a bíróságok jogköre alól. A gyorsforgalmi közúthálózat fejlesztéséről szóló, valamint az országos és a regionális területrendezést szabályozó törvények ilyen értelmezése álláspontunk szerint komoly alkotmányos aggályokat vetne fel.

c.

A budapesti vízbázisok védelme (alperesi ellenkérelem V.a. pontja)

A közigazgatási eljárásban szóvá tettük, hogy álláspontunk szerint anakronisztikus, hogy az eljárás megindításának korábbi időpontja miatt az eljáró hatóságok nem vették figyelembe a vízbázisok védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. sz. rendeletnek az ivóvízkészletek védelme szempontjából alapvető szabályait. Ez annyiban persze természetes, hogy az elsőfokú vízügyi szakhatósági állásfoglalás 1996-ban, a rendelet hatálybalépését megelőzően született, azonban az ügy 2004-ben fejeződött be, amikor az ivóvízvédelmi rendelet már 7 éve hatályban volt. Álláspontunk szerint ebben a helyzetben a polgári bíróság már mérlegelheti a budapestiek ivóvizének minőségét védő társadalmi szervezetek érdekeit, amelyeket az időközben hatályba lépett védelmi jellegű államigazgatási jogszabályi rendelkezések szakmai oldalról messzemenően alátámasztanak.

Ugyancsak alátámasztja a vízbázis védelmével kapcsolatos felperesi kérelmet a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény 17. §-a, melynek (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdése szerint:

„A „vizek védelme érdekében védendő területek” övezetébe tartoznak:

b) az üzemelő és távlati ivóvízbázisok, ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló vízkivételek - külön jogszabály szerint - kijelölt vagy kijelölés alatt álló belső és külső hidrogeológiai védőterületei.

(2) Az (1) bekezdés szerinti területeken belül:

a) a kijelölt belső védőterületeket vízműterületként kell fenntartani, a külső védőterületeken pedig csak olyan külterjes hasznosítású mező-, erdőgazdasági vagy zöldterületi hasznosítás engedhető meg, amely nem jár a terület beépítésével,

b) a településrendezési eszközökben - a hidrogeológiai védőterületek kijelöléséig - a területfelhasználás feltételeit hidrogeológiai szakvélemény alapján kell meghatározni.”

Ezzel összefüggésben elő szeretnénk adni, hogy nem értünk egyet azzal a következetesen képviselt alperesi állásponttal, miszerint adott esetben elegendő, hogyha az út maga a vízbázis külső védőterületén kívülre került (láthattuk, hogy a beruházás egészére ez a feltétel sem teljesült), hiszen az út környezetszennyező hatása nem csupán a betonfelületen érvényesül, hanem az út két oldalán a por, a nehézfémek és egyéb vegyületek kiülepedése miatt egy jóval szélesebb sávban, amit a várható forgalmi adatok alapján levegőtisztaság védelmi szakértő tud pontosan meghatározni.

d.

Az épített környezet védelme (alperesi ellenkérelem V.a. pontja)

A felperesek épített környezet védelmével kapcsolatos érvei az alperesi beruházást két szempontból érintik: egyrészt a megépíteni szándékozott híd az út továbbépítésének nyomvonalát is jórészt meghatározza és ezzel előre vetíti az agglomerációban élő lakosság komoly érdeksérelmét és a budai hegység zöldterületeinek, egész Budapest még elviselhető levegőminőségének utolsó tényezője súlyos károsodását. Másrészt már a hídról leáramló és a gyorsforgalmi utat elhagyó gépjárművek jelentős többletterhelést fognak jelenteni az érintett kistelepülések útjaira, amelyek karbantartására, helyrehozatalára e települések önkormányzatainak nincsenek és belátható időn belül nem is lesznek forrásai.

Alperes ellenérveivel a korábbi közigazgatási eljárásokban tanúsított saját felróható magatartásából akar előnyt kovácsolni. A környezeti hatástanulmányban magában és a környezeti hatásvizsgálati eljárásban ugyanis alperes a tervezett szentendrei híd környezetvédelmi hatásterületét rendkívül szűk területben határozta meg (vö. egyebek közt magával az alperesi ellenkérelem 34. pontjával!) és következetesen ellenállt az érintett lakosság tiltakozásának, miszerint az őket érintő hatásokat is figyelembe kellene venni a hatástanulmányban és a hatásvizsgálati eljárásban. Most ennek alapján állapíthatja meg csupán azt, hogy a hatóságok az agglomeráció tágabb területein az épített környezetre gyakorolt hatásokat „nem kifogásolták”.

e.

A perbeli legitimáció kérdése (alperesi tárgyalási előadás)

Alperes a tárgyaláson felvetette, hogy felpereseknek az ügyben hiányzik a perbeli legitimációja. A Legfelsőbb Bíróság több esetben – főként a közigazgatási bíráskodás körében – állást foglalt ebben a kérdésben, így a KK 32.-ben, a 2/2004. sz. Közigazgatási jogegységi

határozatban és a civilisztikai kollégiumvezetők számára 2004-ben szervezett tanácskozás emlékeztetőjében. Ez utóbbi dokumentumban a következők olvashatók:

„A perbeli legitimáció (ügylegitimáció, legitimáció ad causam, keresetőségi jog, igényérvényesítési jogosultság) a perindítási jog, illetve a perképesség fogalmain kívül eső, alapvetően anyagi jogi kérdés, amely a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra, a félnek a vitában való anyagi jogi érdekelttségére vonatkozik, vagyis azt jelenti, hogy felperest megilleti a keresettel érvényesített jog az alperessel szemben. A perbeli legitimáció a jogvita érdemére tartozó kérdés, hiánya esetén a kereset ítélettel való elutasításának van helye.

A perbeli legitimáció kivételesen eljárásjogi kérdés is lehet: a Pp. 130. § (1) bekezdés g) pontja szerinti esetekben, vagyis akkor, ha a pert nem a jogszabályban erre feljogosított személy indítja, vagy ha a per csak jogszabályban meghatározott személy ellen indítható és a felperes ezt a személyt felhívás ellenére nem vonta perbe.”

Mindezek alapján, úgy véljük, nem lehet kétséges, hogy a felperesek becsatolt alapszabályaik alapján anyagi jogi értelemben érdekelték a per tárgyában, ráadásul a keresetlevélben már meghivatkozott Kt. 99. § (1) bekezdése speciális eljárási szabályként külön is kihangsúlyozza keresetindítási jogosultságukat.

3.

Ideiglenes intézkedés iránti kérelem

A sajtóból értesültünk arról, hogy az alperes a szentendrei híd és a hozzá kapcsolódó beruházások (a fenti 1. a. és c. pontban írt kereseti kérelmeinkkel érintett tevékenységek) kivitelezésére vállalkozókkal állapodott meg és a létesítmények gyorsított ütemben történő felépítését tervezi.

Amennyiben alperes a jelen per befejezése előtt a milliárdos nagyságrendű beruházásokat megkezdi és a tervezett nagy ütemben folytatja, ezzel lényegében – a jogszabályok és az ellenérdekű felek teljes figyelmen kívül hagyásával – eldönti az ügyet.

Álláspontunk szerint az ideiglenes intézkedésnek a Pp. 156. § (1) bekezdésében írt vagylagos feltételei együttesen is megállapíthatók. Elsősorban a beruházás megkezdése a Szentendrei sziget területének igénybevételevel járna, ami visszafordíthatatlan károkat okozna annak jelenleg háborítatlan természeti környezetében, illetőleg súlyosan veszélyeztetné Budapest fő ivóvíz bázisát. Mindkét vonatkozásban csatoltunk be az állításainkat valószínűsítő szakértői anyagokat (F/2 és F/4. alatt). Ezen túlmenően a jelen esetben a jogvitára okot adó állapot megváltoztatása, ahogyan arra már utaltunk, lényegében kizárja a felperesek által képviselt környezetvédelmi és közegészségügyi érdekek érvényesítését.

A fennálló környezetvédelmi és az ivóvízbázissal kapcsolatos veszélyek, illetőleg a per teljes ellehetetlenítése olyan súlyú hátrányok, amelyek messzemenően túlmutatnak az alperes oldalán mutatkozó hátránnyal, azaz – pernyertesség esetén – a beruházás néhány hónapos elhúzódnásával.

Mindezek alapján indítványozzuk, hogy a Tisztelt Bíróság a Pp. 156. § alapján alperest a per jogerős befejezéséig tiltsa el a fenti 1.a-c. pontokban szereplő beruházások megkezdésétől a felperesi kereseti kérelmeknek megfelelően.

Előkészítő iratunkat az alperesi jogi képviselőnek közvetlenül megküldtük.

B u d a p e s t , 2006. január 31. napján.

Tisztelettel:

SOS Békásmegyerért Egyesület, I. r. felperes
Van jobb M-nUll Űrömiek és Pilisborosjenőiiek Környezetvédő Egyesülete, II.
r. felperes
Solymári Környezetvédők Egyesülete, III. r. felperes
Levegő Munkacsoport Országos Környezetvédő Szövetség, IV. r. felperes
Védegylet V. r. felperes